

Seçilen Dilin Doğruluğu Üzerine...

Tülay Çellek

tcellek@yildiz.edu.tr

Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi

*İnsanın tasarladığına / gördüğüne makine adı verilmesi mi yaşam?
Önceliğinin insan olması mı?*

Değişen ne?

Yakanıza takılan içselleştiremediğiniz bilgiler, ezberler, farklı diller mi? Aldığınız makineler mi? Arkasında görülemeyen yürekler, beyinler, kişilikler mi? Derse katılımı salt öğretici olarak aldığınız, sandığınız öğretmen, akademisyenler mi? Etiket verdiğiniz ama konferansları kulaklıkla dinleyen iltifatçılarınız mı? Pedagojik formasyonu olmayan başka alanın insanların yaşadıkları, yaşattıkları karışıklıklar mı? Tartışılması gereken özde olanlar, insana dair olanlar önceliğinde değil de makine, etiket önceliğinde olanlar mı? **Değişen ne?**

Daha önce baktığınızda etkilendiğiniz resme, yıllar sonra baktığınız zaman dönüp gittiyseniz nedeni nedir? Kendinize katamadıklarınız mı, zaman içinde sizde olan değişimler mi? Yoksa hala kitabı dünyanıza alımlayamadığınız mı? Değişen, yıllardır orada asılı olan tablo değil; sizin dünyaya bakış açınız olsa gerek. Zamanla çok değer verdiğiniz resim şimdi nezdinizde önem olarak sıfırlandıysa, sizin değer yargılarınız zamanla değişmiş demektir. Tıpkı aynı kitabı daha önce okuduğunuzda başka tat alıyor, birikimlerinizle daha sonra okuduğunuzda farklı tat alıyor olmanız gibi. Bir şeylerde, bir yerlerde gerçekleşen değişim ve bunun farkında olmak...

Dijital fotoğraf, ya da fotoğraf makinesiyle çekilen fotoğrafın kullanılan malzemesi değil, çeken yürek önemli öncelikle. Sezgileriniz, algılarınız, gözlem gücünüz ve en önemlisi de bunlara katkısı olan bilginiz önemli. Kendinizi en iyi ifade etme aracını doğru seçmeniz, en iyi ifade biçimini gerçekleştirmektir. Önemli olan bireysel farklılıklar çerçevesinde hareket edilmesidir. İnsanın kendini tanumasıdır. Eğitim sistemi içinde öğretmenin, akademisyenin öğrenciyi tanuması ve ona göre program yürütmektir asıl olan. Neyi seçerseniz seçin -akrilik ya da sözcükleri veya fotoğrafı malzemesini- hepsinde de alt yapınızın, bilginizin, donanımınızın boyutu önemlidir. Sadece kendini var eden, kendi edindiklerini paylaşan, bunu da paylaşım sanan kişiler, eğitimciler, karşısındakinin (öğrencinin) neyini ne kadar paylaşıyor olacak ki... Öğrenci fotoğraf bölümüne gelmiş, fotoğraf makinesi yok. Grafik bölümüne geçmeyi düşünüyor çünkü... Bu durumda görülen sonuca mı bakmak lazım? Yoksa bu sonuçları doğuran nedenlere mi? Sistemin bütününe mi bakmak gerekir? Sonuca bakarsak o genci suçlamamız ve arkasından da harcamamız

gerekir. Nedenlere bakarsak, o genci oraya getiren nedenleri ve onunla ilintili olarak sistemi değerlendirmek gerekir. O zaman saptamalar, değerlendirmeler, daha doğru olur. Gençler de gereksiz yere yok edilmez. Tabii bizlere de zamanın Milli Eğitim Bakanı gibi, "Ah şu okullar olmasaydı bu bakanlığı yönetmek ne kolay olurdu" dememek kalır.

Önemli olan insanın kendini en doğru, en güzel, en nitelikli şekilde ifade etmesidir. Bu nedenle seçilen malzeme önemlidir. Diğer bir ifadeyle alanını doğru seçmek çok önemlidir. Aynı şey dil için de geçerlidir. Kendinizi en iyi hangi dille ifade edersiniz? İçine doğduğunuz Türkçe ile mi yoksa yararı asla yadsınmayacak, ama doğru yerde, doğru yöntemle yaşantımıza girmesi gerekirken yaka süsünden ileri gidemeyen yabancı bir dille mi? İlk dersimde soruyorum, "Alanın kaçınıcı tercihin?". Yanıt, "13." "İlk tercihin nedir?" Yanıt, öncelikle "Tıp", arkasından "Mühendislik" veya "Unuttum." "Neden bu derstesin?" "Okulu bitirmek için krediye gereksinimim var." veya "Kendimi geliştirmek, farklı bir bakış açısına sahip olmak için" ya da "Arkadaşlarımdan dersin içeriğini ve uygulama yöntemlerinizi öğrendim, o nedenle buradayım." Bakıyorsunuz tesadüfen geldiğini söyleyen genç oldukça yetenekli ve farklı fikirler üretebiliyor, değişik ilişkilendirmeler yapabiliyor. Ancak kendinin farkında değil. Böyle yaşayarak gelmiş buraya kadar; çünkü önce anne babanın, sonra öğretmenlerinin farkında olarak, fakat bir kendi farkını fark edemeyerek yaşamış hep. Ya da yaşadığını sanmış. Seçmeden, eleştirmeden... Nitekim dersi aldıktan belirli bir süre sonra şunu söyleyebiliyor. "Başta tesadüfen almıştım. Hatta gerekirse bırakırım diyordum, ama vazgeçtim. Devam edeceğim." İlk gerekçesi de "eğlenceli" bulmasından kaynaklanıyor. Burada şuna gelebiliriz: Eğer çocuk veya genç, öğretmeni severse, ders kişiliğine aykırı olsa da fark etmiyor. Devamlılığı fazla ve notu yüksek oluyor. Eğer öğretmeni, akademisyeni sevmezse, o ders kişiliğine uygun olsa bile başarısız oluyor. Bu da yanlış tabii. Başka bir deyişle hep birilerine bağımlı yaşamak, öyle ya da böyle. Önce kendi ayakları üzerinde durmamayı inatla sürdürmek. Sistem ona bunu kazandırıyor. Ancak bize de kitap okumak, düşünmek ve önce kendimizle mücadele etmek düşüyor. Eğer hep karşıyı görür ve hep eleştiride bırakırsanız her şeyi, hiçbir zaman önermeler, fikir üretmeler bazına geçemezsiniz. Değişen bir şey olmaz. Dünya başkalarını değiştirmekle değil, öncelikle kendimizi değiştirmekle farklılaşır...

Eğer kendinizi fotoğraf makinesi vasıtasıyla ya da dijital yolla veya akrilik boya ile, müzikle, beden ile ya da sözcüklerle ifade edebiliyorsanız, öncelikle başarı seçtiğiniz alandadır, malzemededir. Ancak hangi malzemeyi seçerseniz seçin bir o kadar da alt yapınız, bilginiz, duyarlılığınız, sorumluluğunuz önemlidir. Bir fotoğrafı ya da resmi, her neyse, 5 saatte de yapabilirsiniz 10 dakikada da. 5 saatte yaptığınız karanlık oda çalışmanızda başarılı olamayabilirsiniz, 10 dakikada yaptığınız çalışma başarılı olabilir. Bunun tam tersi de olabilir. Bir sanatçı, "bu resmi 10 dakikada yaptım", dediğinde karşısındaki çok küçümsemiş "şişirdin vs." diye. Sanatçının yanıtı, "30 yıl artı on dakika" olmuş. Tabii bu örnek güzel, ama bu sınırdan kalmamak da gerekir. Şimdiki gençler harika. Teknolojik olarak çağlarında yaşıyorlar. Bilgisayara dair birçok şeyi onlardan öğrendim, öğrenmenin yaşı yok diyerek. Ancak bir de kitap okusalar. Hatta bunu kendi alanlarının dışına kaydırabilseler. Esas zenginlikleri orada başlayacak.

Yazımı bir alıntı ile bitirmek istiyorum.
"Bilim dilinde kavramların saydamlaşması, anadilde yaratıcılığın artması, yabancı dile odaklanmış bir bilimsel iletişim yerine Türkçe'yi önceleyen bilim öğretiminin özendirilmesi düşüncesinden yola çıkarak TÜBA bir süredir fen ve sosyal bilim terimlerinin Türkçeleştirilmesi konusunda yoğun çaba harcamaktadır." Bu tavır, sanat ve sanat eğitimi için de geçerlidir bence. "1. Öncelikle bilimin yabancı dille daha kestirme ve etkili yoldan yapılabileceği saplantısının terk edilmesi gerekmektedir. Bilimde yetkin bir yabancı dil yeterliliğinin sorgulanması söz konusu olamaz, ancak bu yeteneğin salt yabancı dilde eğitim yoluyla kazanılacağını düşünmek en azından birçok bakımlardan örnek aldığımız gelişmiş ülkelerdeki uygulamaları görmezlikten gelmek anlamına gelmektedir. Bu sorun yabancı dil derslerinin orta ortaöğretimdeki etkinliği artırılarak ve üniversitelerde alana özgü yabancı dil desteğiyle çözümlenebilir."
(Cumhuriyet Bilim Teknik Dergisi, Prof. Dr. Ahmet KOCAMAN.)

Doğrularınızın seçiminin size kalmasıdır dileğim...

